

Анеля ПОЛЬЩАК

САМОТНИЙ ПОЕТ СЬОМОГО МАРШРУТУ

Гадаю, що кожна вдумлива людина, подивившись новий фільм Михайла Ілленка "Сьомий маршрут", зрозуміє, що ніяк інакше, ніж крізь призму іронії, цей твір сприймати неможливо. Якщо намагатися його оцінювати в рамках звичайних реалій, то все виглядатиме чистим абсурдом. Здається, що режисер іноді зумисне не доводить до логічного кінця певні лінії сюжету, даючи можливість неоднозначного прочитання глядачем певних ситуацій. Так, головний герой, поет Данило, який тимчасово працює екскурсоводом по Києву приватного бюро для іноземців, зумисне творить міф з історії власного життя. Змушений під тиском керівництва на ходу вигадувати новий екскурсійний маршрут для іноземців, які платять долари, Данило розповідає історію поета, який нібито вже загинув, постраждавши від утисків влади, ведучи екскурсантів місцями власного життя.

Проте навіть він, міфологізатор, не володіє ситуацією. Над ним також хтось сміється, залишаючи Данила в розгубленості. Ось приклад: коли поет іде вночі біля набережної Дніпра, знічев'я він бере зняту трубку міського телефону і чує знайомий голос жінки, яка ніби тільки того й чекала.

Подібне враження абсурдності залишиться від екранізованих поезій поета. В них поєднується високе з низьким, піднесене поетичне з побутовим. Зокрема, в нібито останній поезії Данила йдеться про загін в пустелі, керівник якого дає наказ одному зі своїх підлеглих побудувати хату, викопати криницю, засадити садок у неймовірно короткий термін лише для того, щоб потім мати полігон і все це знищити.

Цікаво, що сам фільм кольоровий, а "екранізації" поезій поета-дисидента зроблені або чорно-білими, або за допомогою спеціальних засобів, близьких до анімації. Однак різниця між абсурдними поезіями та абсурдною дійсністю майже непомітна. Так, в одній зі сцен озброєний бандит стріляє на очах у натовпу у віконце кіоску і,

хоча ні в кого не влучає, залишається цим задоволений.

Глядач вже протягом перших п'ятнадцяти хвилин дізнається про те, що цей екскурсійний маршрут - суцільна міфологізація. Однак це не послаблює інтересу до розгортання сюжету, адже іноземці, для яких влаштована ця незвичайна екскурсія, про це ще не знають.

Та не в цьому суть фільму. І не в зіткненні різних типів мислення - модернізованого совдепівсько-дисидентського та наївно-вимогливого капіталістичного. Проблема в тому, що під цією напруженою діяльністю, зовнішньо активним життям прихована глибока внутрішня самотність. Для головної героїні фільму, американки, так і залишиться загадкою колишнє життя її матері, хоча вона й обходить, знімаючи відеокамерою всі ті місця, адреси яких виписала з конвертів, і зіштовхується з тими людьми, які жили за цими адресами і якимось дивним чином виявились причетними до долі поета-дисидента.

Фільм передає характерне для культури постпозитивізму відчуття вирваності з буття, коли людина не знає, звідки прийшла і куди йде. Так, поет на початку фільму, прокинувшись вранці, з подивом знаходить себе вимашеним жовтою фарбою, сліди якої він помічає вдень протягом усього маршруту. Ці сліди фарби, яка потроху виливалася з дірявого відра, котре дав Данилові знайомий з того будинку, де поет народився, окреслюють його заплутаний шлях додому.

Отже, сьомий маршрут - це повторення шляху, але цього разу шляху екскурсії, присвяченої поету, який нібито загинув. Це нове, тепер вже міфологізоване, життя стало легендою, до якої вривається сучасність. Обдурені іноземці таки дізнаються, що поет - який, виявляється, за сумісництвом працює їхнім екскурсоводом - живий, і вони навіть можуть придбати у крамничці на мосту, з якого нібито було скинуто і потоплено поета, збірки його поезій. До речі, власник цієї крамнички - Сухогриз - ко-

лишній партпрацівник і запеклий ворог та переслідувач поета в минулому, а зараз його шанувальник.

І хоча у фільмі все здається абсурдним, життя залишається загадкою для героїв. Її важко розгадати, і тому вони намагаються сприймати життя таким, яким воно є. Адже в ньому є свої радощі.

У фільмі чимало епізодичних персонажів, цікавий акторський ансамбль, в якому найпомітнішою є робота Юрія Євсюкова в ролі поета Данила. Вона вимагала одночасно дару втілити роздвоєність і ширість, що і було втілено легко, з натхненням і своєрідним декадентським запалом. Варто виділити також роботу Євгена Пашина, який останнім часом спеціалізується на образах дрібного масштабу нуворишів. Дещо наївно-інфантильну американську туристку зіграла Вікторія Малекторович, для успіху якої неабияке значення мала її приваблива зовнішність. Не тільки іронічно-комедійний, а й дещо романтичний Богдан Бенюк в епізодичній ролі продавця золотих рибок.

Відзначимо операторську роботу Юрія Гармаша, в якій були застосовані найрізноманітніші прийоми, які включали як звичайні зйомки, так і щось на зразок спеціальних візуальних ефектів.

У фільмі звучить гарна музика Володимира Гронського, яка доповнює емоційне сприйняття фільму і надає музичного звучання віршам поета Данила.

Варто зазначити, що фільм знято на основі реальних фактів і подій, однак у нього вкладено і глибокий, філософський смисл, прагнення осягнути те, що відбувається в нашому сьогоденні.

У написанні сценарію брало участь 14 молодих сценаристів. Цей подих молодості гарно відчутний у фільмі. Як і гарно відчутно, що, незважаючи на різницю в історичних обставинах та умовах життя різних поколінь, залишається відкритою проблема духовної самотності особистості, - не важливо, чи поет вона, чи звичайна людина.